

Seminarium: Promoting Mobility for Craft and Design Artists in the EU

Rapport av Johan Wingestad, KRO/KIF
10 juni 2014

KRO/KIF Konstnärernas Riksorganisation
Sveriges Konsthantverkare &
Industriformgivare

Sveriges Konsthantverkare och Industriformgivare (KRO/KIF) bjöd in konsthantverkare, formgivare och andra intresserade till seminariet "Promoting Mobility for Craft and Design Artists in the EU" som hölls den 9 maj 2014. Seminariet syftade till att lyfta fram vilka möjligheter det finns att som konsthantverkare eller formgivare verka internationellt, företrädesvis inom EU. Seminariet hölls till minne av Gunilla Lagerbielke, textilkonstnär och tidigare ordförande i KIF, som gick bort under 2013. Seminariet syftade också till att lyfta fram ett par olika röster och perspektiv sett till frågeställningen: Vilka bidrag, program och satsningar skulle kunna hjälpa till att öka mobiliteten inom området? Denna rapport ger en kort sammanfattning och ett referat av seminariet med varje medverkande föreläsare och en sammanställning av länkar till de verksamheter, program och residens som omnämndes under dagen. Ett 50-tal personer deltog, framförallt yrkesverksamma i branschen samt elever från Beckmans Designhögskola och Konstfack.

Seminariet möjliggjordes genom stöd från Konstnärsnämnden till internationellt samarbetsprojekt och Beckmans Designhögskola, i samarbete med Norske Kunsthåndverkere (NK), TransArtists och European Ceramic Workcentre (EKWC). Seminariet genomfördes inom ramen för Agenda 2016, ett utvecklingsprojekt i KRO/KIF:s regi som har till syfte att stärka dialogen samt etablera nya nätverk och samarbeten mellan bild- och formkonstbranschens olika aktörer.

En rad olika residensprogram lyftes fram av seminariets talare, av särskilt intresse för konsthantverkare och formgivare. Det blev tydligt att residensprogram kan handla om mer än internationellt utbyte, dvs. en möjlighet att resa till andra länder, upptäcka andra kulturer och ställas inför nya sammanhang. Ett residensprogram kan också utgöra en helt unik möjlighet till konstnärlig produktion. EKWC var kanske ett av de tydligaste exemplen på detta då man kan hålla det för troligt att många av de verk som skapats inom ramen för centrets residensprogram aldrig skulle kunnat bli till någon annan stans.

Samtliga samarbetsparter var överens om vikten av offentliga bidrag till satsningar på mobilitet. Tröskeln kan vara mycket hög för den som vill ge sig ut internationellt som att delta på konst- och designmässor eller residensprogram. Konstnärsnämndens olika stipendium och program är otroligt viktiga i detta sammanhang och förhoppningsvis kommer myndigheten att få utökade möjligheter att främja internationellt utbyte genom regional samverkan i framtiden.

INTRODUKTION

Efter att ha välkomnat talare och åhörare inledde Johan Wingestad, ordförande för KIF och seminariets moderator, med att bland annat citera följande stycke från sammanfattningen av 2009 års expertmöte i Linz, "Challenges for Mobility 2009":

"The arts and culture sector is exceedingly mobile. Traveling and experiencing the unknown have always been important for artist and mobility is not a new phenomenon, but has been reality for years. Mobility is much important for a professional artistic career. This is in order to establish networks, to reach new audiences and to step into international markets. Also the recognition at home increases by obtaining visibility abroad. Artists

profit from infrastructures that may not exist in their home countries or get involved with artists' realities elsewhere. In general mobility is seen as a promoter for the professional development, assuming that it is a matter of own choice, but not a matter of survival – as it is a reality in some countries.”¹

Lars Olof Gustafson, Konstnärnämnden

Lars Olof Gustafson, handläggare och samordnare av stipendier och bidrag på Konstnärnämnden, inledde med att redogöra för myndighetens satsningar och program för ökad mobilitet. IASPIS är Konstnärnämndens internationella program för yrkesverksamma utövare inom bildkonst, design, konsthantverk och arkitektur. Verksamheten syftar till att utveckla kontakter mellan konstnärer i Sverige och aktörer på den internationella arenan och på så sätt bidra till konstnärlig fördjupning och förbättrade arbetsvillkor. Genom IASPIS är det möjligt att söka stipendium för internationellt kulturutbyte i form av utställningar, studie- och arbetsvistelser i utlandet och internationella samarbetsprojekt i Sverige. IASPIS verksamhet omfattar även ett internationellt och ett svenskt ateljéprogram.

Bildkonstnärnsfonden fördelar varje år ett antal assistentstipendium, som ger yrkesverksamma utövare möjligheten att arbeta tillsammans med en mera erfaren kollega. Flera av stipendiaterna söker sig utomlands, vilket har inneburit att stipendiet även bidragit till ökad mobilitet. Konstnärnämnden skulle i framtiden vilja vidareutveckla regionala stöd som på ett liknande sätt skulle kunna bidra till internationellt utbyte. Konstnärnämnden har under de senaste åren sett en tilltagande vilja bland landets regioner att utveckla konstnärernas arbetsfält och skulle vilja följa med denna utveckling.

Lars Olof Gustafson avslutade med att berätta mer om Gunilla Lagerbielkes betydelse som vice ordförande för Konstnärnämnden och som ordförande för Bildkonstnärnsfonden. Tidigare än många andra såg hon behovet av att utveckla bild- och formkonstnärernas internationella kontakter. Hon tog bland annat initiativ till att starta upp IASPIS.²

Lise Stang Lund, Norske Kunsthåndverkere/Norwegian Crafts

Lise Stang Lund är ordförande för Norske Kunsthåndverkere. 2010 startade föreningen Norwegian Crafts (NC) med stöd från norska Kulturdepartementet och Utrikesdepartementet. NC har på kort tid kommit att bli en viktig förmedlare av det norska konsthantverket internationellt sett. Verksamheten omfattar utställningar samt deltagande på mässor i bland annat London, Paris, München och Stockholm. Dessutom satsar man på att stimulera kritiskt tänkande genom att arrangera internationella seminarier, ta fram publikationer samt löpande ge ut ett digitalt magasin.

1 Challenges for Mobility, 2009: Experts' meeting on 'Mobility in the visual arts sector in Europe' igbk.de/fileadmin/media/pdf/challenges_for_mobility_recommendations_from_the_visual_arts_sector.pdf

2 Minnestext, "Professor Gunilla Lagerbielke avliden", 2013-08-16 www.konstnarsnamnden.se/default.aspx?id=16044

Nätverksbyggande har också varit viktigt. Nya kontakter med omvärlden har skapats genom att konsthantverkare, forskare, skribenter och kuratorer med flera har bjudits in till Norge inom ramen för programverksamheten.

Lise Stang Lund lyfte fram vikten av att också våga satsa på spetskompetens. En av de viktigaste aktiviteterna under det senaste året var NC:s deltagande på Collect i London, en av världens främsta konsthantverksmässor. Det har varit viktigt att låta några enskilda utövare delta flera år i rad på mässan för att på så vis etablera dem utomlands och knyta samlare till deras konstnärskap.

Ranti Tjan, EKWC

Ranti Tjan är chef för det nederländska centret EKWC (European Ceramic Workcenter). EKWC erbjuder fyra gånger om året tolv konstnärer, konsthantverkare, designers och arkitekter att delta i centrets residensprogram "Sundaymornings@ekwc". Centret finansieras helt genom de avgifter som deltagarna själva betalar. Under åren har centret lockat till sig många erkända samtidskonstnärer och det är ett hårt tryck på platserna.

Varje residensperiod är tre månader lång och tanken är att skapa de bästa tänkbara förutsättningar för att nya verk, i keramik, ska kunna bli till. Devisen är "the sky is the limit" och deltagarna spurras till att testa nya hitintills oprövade vägar och att arbeta monumentalt. Gruppsammansättning är också viktig i sammanhanget, då programmet strävar efter ett vitalt utbyte mellan deltagarna. Varje grupp samlar utövare från olika konstnärliga discipliner och med olika nationaliteter. Endast en keramiker bjuds in till varje period och således behövs inga förkunskaper som kunskap om att arbeta med keramiska arbetsprocesser och tekniker. Ranti Tjan berättade att många av deltagarna inledningsvis uppger att de hatar leran men att de innan perioden var slut hade förälskat sig i materialet.

Bojana Panevska, Dutch Culture/TransArtists

Bojana Panevska är koordinator på TransArtists, som är en plattform för att stimulera och stärka konstnärers mobilitet både i Nederländerna och internationellt. TransArtists driver inga egna residens utan fungerar som en spindel i nätet. Under åren har man byggt upp en stor kunskap kring residensprogram och internationellt utbyte. Man har etablerat en unik databas med över 1 500 residens, som nås via organisationens hemsida. Med hjälp av databasen, samordning av de nederländska residensprogrammen och olika informationsinsatser försöker man beskriva och på ett tillgängligt sätt visa alla möjligheter att delta i olika residensprogram över hela världen.

Efter den inledande presentationen av verksamheten redogjorde Bojana Panevska för ett antal residens av särskilt intresse för den som söker en möjlighet att också arbeta praktiskt i särskilt utrustade ateljéer och verkstäder. Urvalet visade på den fantastiska bredd av olika program och möjligheter som existerar och där det går att arbeta med allt ifrån traditionella material och tekniker till avancerad high-tech-utrustning i labbmiljö.

RESIDENS:

Sid 5 (8)

Waag Society: Institute for art, science and technology

<http://fransmasereelcentrum.be/nl>

Fokus på ny teknik och innovation. Interdisciplinär miljö. Endast genom inbjudan.

Frans Masereel Centre

<http://fransmasereelcentrum.be/en>

Grafisk formgivning och tryck. Från kortare projekt till forskning och fördjupning.

Banff Centre for the Arts

<http://www.banffcentre.ca>

Öppet för olika discipliner (teater, film, skrivande mm).

Women's Studio Workshop

<http://www.wsworkshop.org>

Residens som endast vänder sig till kvinnor.

Akademie Schloss Solitude

<http://www.akademie-solitude.de/en>

Fokus på samarbete. 40 konstnärer deltar parallellt i programmet.

Victoria & Albert Museum

<http://www.vam.ac.uk/page/m/museum-residency-programme>

Forskningsbaserat residens. Tillgång till museets samlingar.

Warm Heart Art Tanzania

<http://www.warmheartart.com>

Residens med samhällsfokus.

Beijing Studio Center

<http://www.transartists.org/air/beijing-studio-center>

Producera till ett förmånligt pris i Beijing.

The Pottery Workshop, Jingdezhen

<http://www.potteryworkshop.com.cn>

Residens med välutrustade keramikverkstäder.

SPACE (Art Services Grants Limited), London

<http://www.spacestudios.org.uk>

Realisera uppdrag i egen regi eller för industriproduktion.

ORGANISATIONER OCH INSTITUTIONER:

Sid 6 (8)

Konstnärsnämnden

<http://www.konstnarsnamnden.se>

IASPIS

<http://www.konstnarsnamnden.se/iaspis>

Norske Kunsthåndverkere

<http://www.norskekunsthandverkere.no>

Norwegian Crafts

<http://www.norwegiancrafts.no>

TransArtists

<http://www.transartists.org>

EKWC

<http://sundaymorning.ekwc.nl>

Be an Artists-in-Residence

<http://www.nps.gov/getinvolved/artist-in-residence.htm>

KRO/KIF

<http://www.kro.se>

Middag med talarna den 8 maj

Från vänster: Alvaro Campo, Nordiska Konstförbundet; Lise Stang Lund, Norske Kunsthåndverkere; Signe Johannssen, Art Lab Gnesta; Ewa Kumlin, Svensk Form; Camilla Skorup, KIF; Annika Enquist, IASPIS; Jenny Fornell, Octotext; Katarina Jönsson Norling, KRO; Bojana Panveska, TransArtists. Vid kameran: Johan Wingestad, KIF.

KRO/KIF

Konstnärernas Riksorganisation
Sveriges Konsthantverkare &
Industriformgivare

